

УДК 7.01

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-2-5>

Раддаміла КОСАРЕВСЬКА,

orcid.org/0000-0003-1076-0364

кандидат архітектури, доцент,

доцент кафедри дизайну

Київського національного університету будівництва і архітектури

(Київ, Україна) *kosarevska.ro@kpiuba.edu.ua*

Олексій ЛЕВЧЕНКО,

orcid.org/0000-0002-5254-2114

кандидат архітектури, доцент,

доцент кафедри інформаційних технологій в архітектурі

Київського національного університету будівництва і архітектури

(Київ, Україна) *levchenko.ov@kpiuba.edu.ua*

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ КЛАСИЧНОГО МИСТЕЦТВА: ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО ПІДХОДУ ДО ВИЯВЛЕННЯ ФОРМИ МИСТЕЦТВА (ЖИВОПИС, СКУЛЬПТУРА, АРХІТЕКТУРА) ТА ЙОГО РЕІНТЕРПРЕТАЦІЯ У СУСПІЛЬСТВІ

Сутність дослідження обумовлена тим, що нині мистецтво перебуває на важливому етапі свого становлення. Необхідним є не лише новаторство, але і збереження традиційних норм мистецтва. Так, класичне мистецтво значно вплинуло на розвиток мистецтва на сучасному етапі. Зокрема, воно визначило вимоги до творів мистецтва, їх тематику, форму, засоби передачі. Саме класичне мистецтво відтворює багато епізодів із життя людини у певний історичний період та передало уявлення соціуму про легенди та біблійні сюжети.

Водночас класичне мистецтво нині потребує переосмислення. Так, мистецтво на нинішньому етапі набуває нових форм та вимагає більшої широти сюжету. Глядачі та шанувальники сучасного мистецтва вимагають чогось нового, що може не тільки їх вражити, але і викликати у них певні емоції, змусити прийняти рішення, переосмислити своє буття.

Сучасне мистецтво характеризується як щось таке, що вимагає постійного новаторства та внесення змін. Зокрема, нині мистецтво адаптується до реалії життя, у яких необхідно подати таку форму мистецтва, яка могла б здивувати поціновувачів та викликати у них яскраві емоції.

Стаття присвячена розкриттю сутності переосмислення класичного мистецтва в аспекті дослідження сучасного підходу до виявлення форм мистецтва таких як живопис, скульптура, архітектура, та його реінтерпретація у суспільстві. Охарактеризовано класичне мистецтво та його вплив на сучасне мистецтво. Визначено види форм мистецтва, на які найбільше вплинуло класичне мистецтво. Описано сутність переосмислення класичного живопису та визначено особливості скульптурного мистецтва на сучасному етапі. Охарактеризовано архітектуру як у вимірі будинків для проживання, так і містобудівні аспекти. Розглянуто садово-паркове мистецтво, його відмінність на сучасному етапі від класичних парків. Визначено такі особливості сучасного переосмислення класичного мистецтва як функціональність, просторову відкритість, врахування емоцій людини.

У статті описано як класичне мистецтво трансформувалося у сучасне мистецтво. Описано як класичне мистецтво найбільше вплинуло на сучасний живопис. Визначено такі основні тенденції сучасного живопису як поєднання абстракцій та класичних сюжетів, зображення простору, багатолікість із підсиленням силуетів.

Ключові слова: архітектура, живопис, класичне мистецтво, садово-паркове мистецтво, скульптура, суспільство, форма мистецтва.

Raddamila KOSAREVSKA,*orcid.org/0000-0003-1076-0364**Candidate of Architecture, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Design**Kyiv National University of Construction and Architecture
(Kyiv, Ukraine) kosarevska.ro@knuba.edu.ua***Oleksii LEVCHENKO,***orcid.org/0000-0002-5254-2114**Candidate of Architecture, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Information Technologies in Architecture
Kyiv National University of Construction and Architecture
(Kyiv, Ukraine) levchenko.ov@knuba.edu.ua*

RECONCEPTION OF CLASSIC ART: STUDY OF THE MODERN APPROACH TO DISCOVERING THE FORM OF ART (PAINTING, SCULPTURE, ARCHITECTURE) AND ITS REINTERPRETATION IN SOCIETY

The essence of the research is due to the fact that art is currently at an important stage of its formation. It is necessary not only to innovate, but also to preserve the traditional norms of art. So, classical art significantly influenced the development of art at the modern stage. In particular, it defined the requirements for works of art, their subject matter, form, means of transmission. It was classical art that recreated many episodes from a person's life in a certain historical period and conveyed society's ideas about legends and biblical stories.

At the same time, classical art now needs to be rethought. Yes, art at the current stage takes on new forms and requires a greater breadth of plot. Spectators and appreciators of modern art demand something new that can not only impress them, but also evoke certain emotions in them, force them to make a decision, rethink their existence.

Contemporary art is characterized as something that requires constant innovation and change. In particular, nowadays art adapts to the realities of life, in which it is necessary to present such a form of art that could surprise connoisseurs and cause them bright emotions.

The article is devoted to revealing the essence of the reinterpretation of classical art in the aspect of researching the modern approach to the identification of art forms such as painting, sculpture, architecture, and its reinterpretation in society. Classical art and its influence on modern art are characterized. The types of art forms that were most influenced by classical art have been identified. The essence of the reinterpretation of classical painting at the modern stage is described. The features of sculptural art are now defined. The architecture is characterized both in terms of residential buildings and urban planning aspects. Garden and park art, its differences at the modern stage from classic parks are considered. Features of modern reinterpretation of classical art such as functionality, spatial openness, consideration of human emotions are identified.

Key words: *architecture, painting, classical art, garden and park art, sculpture, society, art form.*

Постановка проблеми. Сучасне мистецтво постійно розвивається, проте його сприйняття є досить неоднозначне. Зокрема, це обумовлено тим, що мистецтво нині є досить провокаційним та революційним із погляду культури, воно набуває нових форм, використовує різні форми вираження думок авторів. Спостерігаючи за сучасним мистецтвом, глядач переосмислює своє життя та знаходить у ньому нові емоції та переживання. При цьому сучасне мистецтво попри його нестандартність та незвичність, все одно базується на класичному мистецтві. Однак трансформація класичного мистецтва у сучасне передбачає новаторство, яке не тільки забезпечує креатив, але і має бути заснованим на переосмисленні мистецтва як такого. Тож досягти гармонії між класичним та сучасним мистецтвом досить складно, однак у таких видах мистецтва як живопис, скульптура,

архітектура, садово-паркове мистецтво, це дозволяє отримати нові мистецькі форми.

Аналіз досліджень. Питання переосмислення класичного мистецтва в аспекті дослідження сучасного підходу до виявлення таких форм мистецтва як живопис, скульптура, архітектура та його реінтерпретація у суспільстві досліджувалося такими вітчизняними дослідниками як Ю. Баланюк (Баланюк, 2022), Б. Мазур (Мазур, 2020), Г. Меднікова (Меднікова, 2020), Т. Прокопович (Прокопович, 2016), Т. Шмельова (Шмельова, 2018). Зокрема, вони впевнені, що переосмислення класичного мистецтва значно впливає на те, який вигляд має сучасне мистецтво. Так, Г. Меднікова у статті «Новаторство через переосмислення традицій у сучасному мистецтві» висловлює думку, що сучасне мистецтво увібрало в себе основні аспекти класичного, проте транс-

формуvalo його під нинішні реалії та сформуvalo нові мистецькі підходи (Меднікова, 2020: 25).

Мета статті – розкрити сутність переосмислення класичного мистецтва в аспекті дослідження сучасного підходу до виявлення таких форм мистецтва як живопис, скульптура, архітектура та його реінтерпретація у суспільстві.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні значно зросла зацікавленість суспільства у переосмисленні класичного мистецтва. Це обумовлено тим, що до класичного мистецтва соціум звертається лише тоді, коли відбуваються важливі політичні та державні зміни, оскільки таке мистецтво відображає загальні для всього людства цінності. При цьому реалізація такого переосмислення – це відображення руху мистецтва та культури у прогресивному напрямку, де кожна деталь може інтерпретуватися як щось, що близьке до сучасного стану.

Варто зазначити, що класичне мистецтво передовсім орієнтовано на відображення релігійних та міфологічних мотивів, які демонструють певні аспекти людського життя. Сучасне мистецтво, яке реінтерпретує класичне, орієнтується на історичні та ментальні проблеми, де кожен герой отримує право на самоідентифікацію. Зокрема, сучасне мистецтво може відображати сюжети із релігійних та міфологічних сюжетів, при цьому додаючи власних мотивів, по-своєму відображаючи певні аспекти, стимулюючи людей до роздумів та формування у них нестандартних асоціацій. Так, наприклад, у сучасному мистецтві замість яблука, як забороненого плоду, може подаватися Айфон, як те, що теж може спричинити розбрат та падіння системи.

Одним із важливих аспектів класичного мистецтва був примітивізм. Багато сюжетів мистецтва були стандартними та заснованими на традиційних мотивах, що викликало відчуття того, що одні твори мистецтва повторюють чи копіюють інші. При цьому якщо взяти до уваги живопис, то побут персонажів подавався без значної кількості деталей та із використанням сірих чи темних тонів. Сучасне мистецтво навпаки досить уважне до деталей. Саме деталі формують розуміння того, що сталося із персонажем та що він відчуває у цей момент. Цими деталями може бути зіжмаканий одяг, скуйовджене волосся, розбиті речі поруч чи позаду, текстове повідомлення у телефоні (Меднікова, 2020: 25).

Для класичного мистецтва характерними були архетипні образи. Вони передавалися в усіх видах мистецтва як те, що суспільство може бачити кожного дня та розуміти його призначення та сутність. Типовим був образ матері, яка хвилювалася за

дитину, чекала сина з війни, віддавала дочку заміж. Всім образ матері був зрозумілим, оскільки саме вона виступала берегинею роду. При цьому у сучасному мистецтві ці образи збереглися. Вони стали більше наділені сміливістю, рішучістю, самовпевненістю. У сучасному мистецтві матір виступає не тільки як приклад відданості своїй дитині, але і є образом, що демонструє переживання за майбутнє своєї дитини та бореться за її щасливе життя.

Варто додати, що у сучасному мистецтві часто присутні образи, які не демонструють ніякої емоції. Це переосмислення класичних образів дозволяє глядачу такого мистецтва самому інтерпретувати героя. Дивлячись на нього, він вкладає у нього свої переживання та хвилювання, болісні та радісні моменти, страхи та надії (Цугорка, 2020: 222).

Переосмислення класичного мистецтва на сучасному етапі найбільш помітно на прикладі живопису. Це обумовлено тим, що живопис є одним із найпоширеніших та найбільш доступних видів мистецтва, який тонко передає суспільні настрої та здатний сформувати нові підходи до мистецтва. При цьому для сучасного живопису характерним є використання непоєднаних сюжетів та деталей, які формують нове бачення реальності.

Так, у сучасному живописі помітними аспектами є поєднання абстракцій та класичних сюжетів. Зокрема, біблійні сюжети поєднуються із теперішнім життям. Це сприяє відображенню проблеми виживання, деградації суспільства, втрати людьми моральних цінностей. Часто це демонструється шляхом відображення особистих переживань персонажа, який радиться з ангелом та демоном. Нерідко для створення додаткових емоцій у глядача картин, до живопису додаються темні кольори, які поєднані із червоними та фіолетовими відтінками. Тож людина тут постає не як раб вищих сил, що продемонстровано у класичних картинах, а як рівний вищим силам, що характерно для сучасного мистецтва. Тим самим демонструється, що лише людина здатна керувати своїм життям (Мазур, 2020: 35).

Для сучасного живопису характерним є також зображення простору. Зокрема, це море чи океан, повітря, земля. І якщо у класичному мистецтві це зображувалося переважно у темних тонах, де людина перебувала у вирі стихії, то у сучасному це світлі тони, де людина знаходить серед простору гармонії. Тим самим підкреслюється, що лише людина здатна впливати на своє життя, а також вона здатна перемогти будь-яку природну силу.

Також сучасний живопис це переважно багатолікість із підсиленням силуетів. Тобто для багатьох картин характерним є зображення великої кіль-

кості людей, які щось символізують. Це можуть бути державні та політичні діячі, люди культури, архетипні образи. Так, сучасність переплітається із чимось символічним для народу. При цьому біблійні та міфологічні сюжети, чи герої легенд, теж є частиною сучасних картин, вони демонструють дух нації та її традиції. Тобто сучасне мистецтво у живописі неможливе без переосмислення класичних мотивів (Прокопович, 2016: 10).

Сучасне мистецтво переосмислило і мистецтво скульптури. Так, скульптури у вигляді статуй, бюстів, монументів, частин садово-паркового мистецтва, отримали зовсім інший вимір. Для класичного мистецтва характерними були скульптури, де зображувалася краса людського та підкреслювалися вікові характеристики людини. Однак для сучасної скульптури є більш важливо зображення емоцій людини та її переживань. Так, героями сучасних скульптур є переважно люди чи збірні образи, які є або символом якоїсь історичної події, або символізують певну трагедію у житті людини, або демонструють архетипні образи. Тобто не такою важливою є краса тіла людини, як те, що вона несе у своїй душі. Тож сучасним скульптурам більш приділене сакральне значення.

Не менш важливим є і те, що нині скульптури переважно розміщуються у повний зріст людини та розташовуються у доступних для громадськості місцях. Це переосмислення класичної культури, де скульптура перебувала у храмі чи у сакральному місці, або ж у палаці державного діяча та багатой людини. Тож знаходилася посеред закритого приміщення. Нині скульптурне мистецтво спрямовує суспільство на відчуття відкритості та доступності. Як наслідок, скульптури більше розміщують у місцях, що доступні громадськості, наприклад, посеред площі, парку, відпочинкового чи туристичного комплексу (Шмельова, 2018: 20).

Все це свідчить, що нині скульптура переважно є надбанням відкритого простору. Тобто будь-яка людина може побачити скульптуру і задуматися над важливими питаннями. Адже скульптура нині це сучасне переосмислення того, якою має бути людина і що вона має відчувати.

При цьому популярними нині є мініскульптури, які здебільшого мають форму тварин чи знакових предметів. Їхнє знаходження посеред відкритого простору дозволяє людині пробудити у себе певні спогади та задуматися над майбутнім. При цьому бачучи часто такі скульптури, людина сприймає їх як буденність, і все частіше думає над важливими аспектами. При цьому якщо такі скульптури, як раніше, були б лише у закритих приміщеннях, люди б рідше думали б над важливими питаннями (Лукін, 2020: 60).

Сучасна архітектура досить своєрідно переосмислила класичну. Так, можна зустріти археологічні дослідження, де стверджують, що одні із перших будинків були двоповерховими. Так, на першому поверсі знаходились господарські приміщення та розташовувалися тварини, а на другому були облаштовані кімнати для господарів. Це знайшло втілення у сучасному напрямі «драйв-ін-хоум» (дім, куди не входять, а в'їздять) (Буравченко, 2021: 22).

Тобто це будинок, де перший поверх це гараж або стоянка, а на другому та інших поверхах, розташовані кімнати чи квартири. Це переосмислення класики полягає у тому, що людина у будь-який час має доступ до засобу пересування та швидко дістається до кімнати. До того ж таке архітектурне рішення мінімізує доступ до будинку тих, хто у ньому не проживає (Баланюк, 2022: 11).

Переосмислення можна помітити і містобудівній архітектурі. Так, якщо раніше міста розділялися круговими дорогами чи «сонячними променями», то нині розподіл на зони міста можливий завдяки облаштуванню зелених зон у місті, серед яких розташовані певні райони. Тим самим підкреслюється прагнення до екології та до збереження зелених насаджень. До того ж людина виступає центром зеленого середовища (Єфімова, 2016: 143).

Також нині по-новому розвивається погляд на екологічну архітектуру завдяки напряму «хайтек». Яскравими прикладами біоекологічної еволюції хай-теку є будівлі численних висотних банківських офісів («банківських соборів»), що знаменують настання ери відродження багатоповерхівок-хмарочосів. До недавніх часів такі будівлі вважались неекономічними з експлуатаційних міркувань, нині вони набувають риси енергоактивної екологічної рівноваги з середовищем (Дубинський, 2013: 108).

Варто додати, що розвиток скульптури та архітектури мав вплив і на зміни у садово-парковому мистецтві. Зокрема, класичні парки це нагромадження зелених зон із рядом доріжок, що оточені водоймами чи невеликими ставками. Проте нині підхід до садово-паркового мистецтва зазнав змін. Так, сучасний парк ділиться на функціональні зони, де крім зеленої зони є рекреаційна, розважальна, ігрова та зона відпочинку. До того ж на території парку знаходяться туалети та зона громадського харчування, що переважно представлена кав'ярнями та крамничками швидкого харчування. Парк має адміністрацію та приміщення господарського призначення (Шепелюк, 2019: 5).

Тобто якщо раніше парк сприймався як місце із зеленою зоною, де люди можуть бути періо-

дично та знаходяться лише з метою відпочинку, то сучасний підхід зазнав змін. Нині парк це місце, де люди відпочивають кожного дня та проходять повз нього з роботи, навчання, місця сфери діяльності. Тому він має бути просторим та функціональним (Гонца, 2021: 52).

До того ж сучасні парки це місця із великою кількістю входів, що дозволяє потрапити до парку із різних локацій. Також навколо парків облаштовуються зони зупинки транспорту. Все це сприяє відкритості та доступності парків та не дозволяє сприймати парк як місце, де можуть відпочивати певні категорії населення.

Висновки. Отже, у ході проведеного дослідження було виявлено, що переосмислення кла-

сичного мистецтва на сучасному етапі відбувається переважно у таких мистецьких формах як живопис, архітектура, скульптура, садово-паркове мистецтво. Крім того, переосмислення передбачає як саме новаторство, так і збереження класичних традицій, що сприяє формуванню нового погляду на мистецтво. Так, мистецькі форми при збереженні класичного мистецтва передбачають нині функціональність, просторову відкритість, врахування емоцій людини. При цьому враховано те, що сучасне мистецтво передбачає споглядання його великої кількості людей, а не лише тих, хто володіє цим мистецтвом. Однак можна помітити збереження певних релігійних чи історичних мотивів з їх трансформацією на сучасний лад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баланюк Ю. Історія архітектури та містобудування. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2022. 119 с.
2. Буравченко С. Філософія архітектурної творчості. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 228 с.
3. Гонца Ф. Хронологічні групи ландшафтних об'єктів Черкащини. Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва. 2021. Вип. 7. С. 51-56.
4. Дубинський В. Конспект лекцій з курсу «Теорія і критика сучасної архітектури» (кінець XIX – XX – початок XXI ст.) (для студентів 5 курсу спеціальності 7.06010202, 8.06010202 «Містобудування»). Харків: ХНУМГ, 2013. 123 с.
5. Єфімова А. Сучасне мистецтво в міському просторі: перспективи та шляхи розвитку в Україні. Вісник Львівської національної академії мистецтв. 2016. Вип. 28. С. 143-152.
6. Лукін С. Суспільно-громадський аспект формування публічних просторів. Теорія та практика державного управління. 2020. Вип. 2(69). С. 58-64.
7. Мазур Б. Сучасне мистецтво як інструмент формування свідомості суспільства. Мистецтвознавчі записки. 2020. Вип. 37. С. 34-37.
8. Меднікова Г. Новаторство через переосмислення традицій у сучасному мистецтві. Наукові праці Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики. 2020. Вип. 1. С. 24-27.
9. Прокопович Т. Експресія творів сучасного мистецтва. Живопис. Вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2016. Вип. 1. С. 1-15.
10. Цугорка О. Сучасна скульптура та її вплив на організацію суспільного простору. Вісник КНУКіМ. 2021. Вип. 44. С. 221-226.
11. Шепелюк М. Ландшафтна архітектура. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2019. 50 с.
12. Шмельова Т. Мистецтво скульптури: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2018. 201 с.

REFERENCES

1. Balanyuk, Yu. (2022) *Istoriya arkhitektury ta mistobuduvannya*. [History of architecture and urban planning]. Chernivtsi: Chernivets'kyu natsional'nyu universytet imeni Yuriya Fed'kovycha, 119. [in Ukrainian].
2. Buravchenko, S. (2021) *Filosofiya arkhitekturnoyi tvorchosti*. [Philosophy of architectural creativity]. Kherson: OLDI-PLYUS 228. [in Ukrainian].
3. Gontsa, F. (2021) *Khronolohichni hrupy landshaftnykh ob'yektiv Cherkashchyny* [Chronological groups of landscape objects of Cherkasy region]. *Tradytysi ta novitni tekhnolohiyi u rozvytku suchasnoho mystetstva - Traditions and the latest technologies in the development of modern art*, 7, 51-56. [in Ukrainian].
4. Dubyns'kyu, V. (2013) *Konspekt lektsiy z kursu «Teoriya i krytyka suchasnoyi arkhitektury» (kinets' KHKH – KHKH – pochatok KHKH st.) (dlya studentiv 5 kursu spetsial'nosti 7.06010202, 8.06010202 «Mistobuduvannya»)*. [Synopsis of lectures from the course "Theory and Criticism of Modern Architecture" (end of the 19th - 20th - beginning of the 21st century) (for students of the 5th year of the specialty 7.06010202, 8.06010202 "Urban Planning")]. Kharkiv: KHNUMH, 123. [in Ukrainian].
5. Yefimova, A. (2016) *Suchasne mystetstvo v mis'komu prostori: perspektivy ta shlyakhy rozvytku v Ukrayini* [Contemporary art in urban space: prospects and ways of development in Ukraine]. *Visnyk L'vivs'koyi natsional'noyi akademiyi mystetstv - Bulletin of the Lviv National Academy of Arts*, 28, 143-152. [in Ukrainian].
6. Lukin, S. (2020) *Suspil'no-hromads'kyu aspekt formuvannya publichnykh prostoriv* [Socio-public aspect of the formation of public spaces]. *Teoriya ta praktyka derzhavnoho upravlinnya - Theory and practice of public administration*, 2(69), 58-64. [in Ukrainian].

7. Mazur, B. (2020) Suchasne mystetstvo yak instrument formuvannya svidomosti suspil'stva [Contemporary art as a tool for shaping society's consciousness]. *Mystetstvoznavchi zapysky - Art history notes*, 37, 34-37. [in Ukrainian].
8. Mednikova, G. (2020) Novatorstvo cherez pereosmyslennya tradytsiy u suchasnomu mystetstvi [Innovation through rethinking of traditions in modern art]. *Naukovi pratsi Navchal'no-naukovoho instytutu filosofiyi ta osvityi polityky - Scientific works of the Educational and Scientific Institute of Philosophy and Educational Policy*, 1, 24-27. [in Ukrainian].
9. Prokopovich, T. (2016) Ekspresiya tvoriv suchasnoho mystetstva. Zhyvopys [Expression of works of modern art. Painting]. *Visnyk Skhidnoyevropeys'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky - Bulletin of the Eastern European National University named after Lesya Ukrainka*, 1, 1-15. [in Ukrainian].
10. Tsugorka, O. (2021) Suchasna skul'ptura ta yiyi vplyv na orhanizatsiyu suspil'noho prostoru [Modern sculpture and its influence on the organization of public space]. *Visnyk KNUKiM - Bulletin of KNUKiM*, 44, 221-226. [in Ukrainian].
11. Shepelyuk, M. (2019) Landshaftna arkhitektura. [Landscape architecture]. *Luts'k: Skhidnoyevropeys'kyi natsional'nyy universytet imeni Lesi Ukrayinky - Lutsk: Lesya Ukrainka East European National University*, 50. [in Ukrainian].
12. Shmel'ova, T. (2018) *Mystetstvo skul'ptury: navchal'no-metodychnyy posibnyk*. [The art of sculpture: educational and methodological manual] Zhytomyr: Vyd-vo ZHDU im. Ivana Franka - Zhytomyr: Publication of ZhDU named after Ivan Franko, 201. [in Ukrainian].